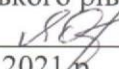

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра гуманітарних дисциплін

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант ОПП «Музичне мистецтво»
бакалаврського рівня вищої освіти,
доцент Я. Олексів
25 червня 2021 р.

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та
популярної музики, доцент

 Т. МІЛОДАН
25 червня 2021 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор
 М.КУШНІР
25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕСТЕТИКА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Профілізація	Всі профілізації
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін гуманітарної підготовки (ОК 2.5)
Загальний обсяг	2 кредити ЄКТС (60 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	5 семестр
Факультет	Всі факультети
Форма навчання	Денна, заочна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Естетика» для всіх профілізацій з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ЛИПКА Ольга Романівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін "18" червня 2021 р., протокол № _5_.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – осмислення студентами основних досягнень і тенденцій розвитку як світової, так і вітчизняної естетичної думки від її витоків до сьогодення.

Основні завдання: осягнення студентами логіки історичного становлення основних мистецьких напрямів, стилів, течій; бачення залежності художньої специфіки їх вияву від пануючих у суспільстві того чи іншого періоду естетичних поглядів та концепцій; набуття навиків естетичного аналізу суспільного і культурного життя.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК2.** Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.** Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7.** Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9.** Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК10.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11.** Здатність володіти іноземною мовою.
- ЗК12.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.** Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.** Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК16.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчовиконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК9. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК10. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК11. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК14. Здатність здійснювати редакторську та лекторську діяльність в сфері музичного мистецтва.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

РН6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

РН8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. **РН9.**

Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.

PH13. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

PH14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ЄКТС	Загальний обсяг	Кількість годин (денна/заочна)			Самостійна робота	Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами (денна/заочна)											
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени			Аудиторних				I курс	II курс	III курс	IV курс	Семестри							
						Всього	у тому числі:							1	2	3	4	5	6	7	8
	лекційні	індивідуальні	практичні				Кількість тижнів в семестрі														
Естетика	5			2	60	30/6	16/3	14/3	30/54					2/6							

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин (денна, заочна)					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					Лекційні	Індивідуальні		Практичні
III	5		60	30/6	16/3		14/3	30/54

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

V семестр Змістовний модуль 1. Історія філософії

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні години (денна/заочна)		Самостійна робота
			лекційні	практичні	
1	Естетика як наука. Категорії естетики.	Естетична проблематика у працях Аристотеля. Естетика як окрема наука. О.Г. Баумгартен «Естетика, призначена для лекцій»: естетика як наука про чуттєве пізнання. Зв'язок естетики з іншими науками. Прекрасне і потворне. Піднесене і нище. Трагічне і комічне.	2/1	2/1	
		Музична естетика як відгалуження загальноестетичних знань. Естетичні розробки Аристотеля. «Естетика, призначена для лекцій» О.-Г. Баумгартена: аналіз поглядів. Об'єктивний та суб'єктивний моменти прекрасного. Втілення піднесеного і нищого в різних видах мистецтва. Жанрова різноманітність комічного (комедія, фарс, карикатура, памфлет тощо).			3 /6
2	Естетика античності та Середньовіччя. Візантійська естетика.	Естетика піфагорійців: поняття про гармонію; дві теорії музики. Демокріт про поезію та музику. Софісти про відносність естетичних суджень. Естетичні погляди Сократа, Платона, Аристотеля. Головні категорії античної естетики: катарсис, мімезис, калокагатія. Еклектизм епохи еллінізму. Естетика грецьких Отців Церкви. Поняття «панкалія». Псевдо-Діонісій Ареопагіт: мотив Абсолютної краси. Канон Візантійського іконописання. Ідейний зміст протистояння іконоборців та іконошанувальників. Естетичні погляди Августина Аврелія. Підсумки ранньохристиянської естетики. Основні положення	2/0	2/0	

		середньовічної естетики про красу і мистецтво.			
		Естетичні смаки та канони краси у давній Греції. Розвиток естетичної думки у творах Тіта Лукреція Кара, Горація, Плутарха, Плотіна. Вчення Івана Дамаскіна про образ. Іконостас: правила розташування ікон та їх символіка. Т.Аквінський про сприйняття краси. Музичні трактати середньовіччя.			3/6
3	Естетика Відродження, Бароко та Класицизму.	Синтез світоглядних основ античної доби й середньовіччя в естетиці Відродження. Нові погляди в естетиці: краса – виключно суб'єктивна реакція людини. Контраст, динамічність, декоративність, символічність, алегоричність, театральність як визначальні характеристики естетики та мистецтва бароко. Класицизм як естетична основа абсолютизму	2/1	2/0	
		Реалізм мистецтва Північного Відродження. Естетичні погляди Ж.Л. Берніні. Вплив філософії Декарта і Спінози на естетичні погляди епохи класицизму. Емоційність та динаміка творів Й. Пінзеля.			3/6
4	Естетика Просвітництва, естетичні теорії і мистецтво XIX ст	Краса, гармонія, естетичний смак, мистецтво – основні сфери естетичного аналізу діячів Просвітництва. Проблема взаємовідношення мистецтва і моралі в англійській естетиці. Прекрасне, естетичний смак, морально-виховна суть мистецтва у роздумах французьких просвітників. Естетична теорія І.Канта: характеристика понять «прекрасне» і «піднесене»; геній у художній творчості; поділ мистецтв. Порівняння ідеалів класицизму та романтизму. Втеча романтиків від дійсності: просторова, часова, у внутрішній світ. Реалізм як реакція на ідеали романтиків. Інтерес до	2/0	2/1	

		соціального середовища. Імпресіонізм – остання цілісна художня течія XIX ст. зі стійкими стилістичними ознаками: зображення миттєвих ситуацій, несподівані ракурси, живі враження від природи. Філософія сенсуалізму - основа просвітницької естетики. Концепція генія у Канта і Шопенгауера. Вияв романтичних ідеалів у різних видах мистецтва. Естетика позитивізму як теоретична база натуралізму у мистецтві. Імпресіонізм в літературі. Естетична розробка проблеми символу.			
		Філософія сенсуалізму - основа просвітницької естетики. Концепція генія у Канта і Шопенгауера. Вияв романтичних ідеалів у різних видах мистецтва. Естетика позитивізму як теоретична база натуралізму у мистецтві. Імпресіонізм в літературі. Естетична розробка проблеми символу.			3/6
5		Мистецтво модернізму в контексті європейської естетики. Модернізм в українському мистецтві. Філософсько-світоглядні основи модернізму: ірраціоналізм і волюнтаризм А.Шопенгауера і Ф.Ніцше, інтуїтивізм А.Бергсона, психоаналіз З.Фройда і К.-Г.Юнга, екзистенціалізм Ж.-П.Сартра, А.Камю та М.Гайдеггера, феноменологія Е.Гуссерля. Елітарна естетична концепція Х. Ортеги-і-Гассета. Творчість експресіоністів (Е.Мунк, О.Кокошка, Е.Кірхнер, М.Шагалл): критика сучасної цивілізації і буржуазного суспільства; суперечність між формою (первісна) та значенням (безпосередній політичний аналіз). Авангардизм як повна відмова від традицій і норм класичного мистецтва і перетворення нових виразних форм у самоціль: футуризм, дадаїзм, сюрреалізм. «Наївне мистецтво» Катерини Білокур.	2/0	2/0	

		Сецесія в архітектурі України.			
		Естетичні ідеї З. Фройда і неофройдизму та їх вплив на мистецтво модернізму. Естетичні погляди Ф.Ніцше. Естетика екзистенціалізму. Модернізм в українській літературі.			3/6
6	Течії постмодернізм у в Європі та Україні.	Постмодернізму ж властиві пошуки універсальної художньої мови, зближення і зрощення різноманітних художніх напрямів, більше того – «анархізм» стилів, їх нескінченне різноманіття, еkleктизм, колажність, суб'єктивний монтаж. Естетика постмодернізму в українському живописі: творчість А. Савадова, Г. Сенченка, О. Гнилицький та ін.	2/1	2/1	
		У. Еко як теоретик постмодернізму. Вияви іронії та гри у мистецтві постмодернізму. Проблема кічовості в сучасній культурі. Естетика театру абсурду. Постмодернізм в українській літературі			3/6
7	Естетична свідомість та естетична діяльність. Поняття про естетичну культуру.	Структура естетичної свідомості: естетичне переживання (почуття), естетичний смак, естетичний ідеал. Естетичний смак як здатність диференційовано сприймати та оцінювати естетичні об'єкти. Гарний смак розпізнає і визнає вищі за шкалою цінності від нижчих. Плюралізм смаків. Естетична діяльність як соціальна форма буття людини, специфічний вид духовної та духовнопрактичної діяльності. Види естетичної діяльності (художня творчість, художня критика, естетизація побуту, праці, дозвілля, народні ремесла, садовопаркове мистецтво, дизайн тощо). Естетична картина життєвого шляху особи. Культура поведінки та етикет. Моральні основи сучасного етикету.	2/0	2/0	
		Головні фактори формування естетичної свідомості. Естетичний ідеал моди XX-XXI ст. Особливості художньої творчості у XXI ст. Естетичні погляди К.Шанель.			3/6

		Роль мистецтва у процесі виховання естетичної культури. Етикет у навчальних закладах і на місці праці. Правила поведінки в театрі, філармонії, кіно. Культура мовного етикету.			
8	Митець: особистість і творчість. Мистецтво і світові релігії.	Сприйняття професії митця у різні епохи. Сучасний погляд на митців. Модель митця як людини, що виконує певну професію; модель, в якій домінує необмежена творча свобода, що не зважає на суспільні потреби. Типологія творчих процесів: інтуїтивний, рефлексивний, біхевіоричний типи. Буддизм і мистецтво. Абстрактність буддійського віровчення – відсутність обрядовості у первісному буддизмі. Декоративність. Принципи незавершеності у мистецтві буддизму. Іслам та мистецтво. Нетерпимість до образної інтерпретації понять віри в ісламі, що виливається у заборону зображати Бога і живі істоти. Важливість слова у мусульманській культурі: священне письмове слово Корану; поезія. Арабська каліграфія. Декоративність.	2/0		
		Митець як член суспільства. Теорія творчості як експресії Б.Кроче. Талановитість і геніальність: схожість і відмінність. Естетизм весільного обряду в індуїзмі. Естетика храмового мистецтва юдаїзму та ісламу. Вплив даосизму та конфуціанства на мистецтво Китаю.			3/6
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)					6/6
Разом			16/3	14/3	30/54

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка роботи студента складається із сумарного результату оцінювання різних видів навчальної роботи протягом двох семестрів. До видів навчальної роботи відносяться форми активної та пасивної діяльності студента. До пасивних форми відноситься відвідування лекцій, виконання самостійної роботи. Активні форми роботи вимагають виявлення студентом власних здібностей, вмінь, ініціативи, логічного та креативного мислення і т.д. Це виступи та участь в обговореннях на семінарських заняттях, написання есе.

Поточний контроль(0-50 балів):

Впродовж семестру студент повинен здати три семінари (теми на вибір) $3*6=18$ бал, написати 2 есе по 16 балів $2*15= 32$ балів.

(Підготовка студента до семінару оцінюється наступним чином: усна відповідь по самостійній роботі – 3 бали, опитування/тест по матеріалах лекції – 3 бали).

Підсумковий контроль (0-50 балів):

Студент має вибір:

- а) написати 2 підсумкові контрольні роботи (кожна робота оцінюється 0-25 бали);
- б) скласти іспит в усній формі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ.

«Відмінно»(A): оцінюється відповідь студента, який логічно та змістовно викладає естетичні концепції різних авторів, виявляючи загальне бачення розвитку естетичної проблематики; підтверджує свою відповідь посиланнями на авторитетні джерела, чітко формулює висновки та узагальнення, вільно володіє категоріальним апаратом естетики, переконливо відповідає на додаткові питання, дає власну обґрунтовану естетичну оцінку явищам дійсності та мистецтва.

«Дуже добре»(B): оцінюється відповідь студента, який змістовно викладає суть естетичних концепцій, дає визначення естетичних понять, вільно орієнтується в естетичних теоріях, авторах та їхніх творах, виявляє розуміння головних проблем теми, добре відповідає на більшість додаткових питань.

«Добре»(C): оцінюється відповідь студента, який оволодів лекційним матеріалом та категоріальним апаратом, але при його викладі припускається незначних помилок; формулює власну думку, проте не завжди може її аргументувати; відповідає на додаткові питання неповно.

«Задовільно»(D): оцінюється відповідь студента, що в загальному містить правильні твердження, поруч з якими є певні неточності, помилки, алогізми. Відповіді на додаткові питання незавершені, неповні і не вичерпують теми.

«Задовільно»(E): оцінюється відповідь студента, який частково володіє категоріальним апаратом філософії, знання з курсу не є систематичними; не може сформулювати власну думку щодо тих чи інших філософських проблем.

«Незадовільно»(FX): оцінюється відповідь студента, яка містить часткову і помилкову інформацію по даній темі, виявляє нерозуміння ним більшості положень курсу, відсутність ерудиції та логічного мислення, естетичного смаку.

«Незадовільно»(F): оцінюється відповідь студента, яка не містить інформації по даній темі, виявляє нерозуміння ним положень курсу та філософських понять.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль на семінарських заняттях у формі

- обговорення прочитаних вдома текстів,
- усного або тестового опитування лекційного матеріалу,
- висловлення своїх думок через написання есе.

Перевірка базових знань через написання контрольних робіт, усне опитування на екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Методичне забезпечення

1. Борев Ю. Б. Эстетика: учебник. Москва : Высшая школа, 2002. 511с.
2. Гилберт К.Э., Кун Г. История эстетики. СПб, 2000.
3. Гуревич П.С. Эстетика: учебник. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 303 с.
4. Етика та естетика / ред. В.Л. Петрушенко. Львів: Новий Світ, 2000, 2019. 304с.
5. Эстетика: Підручник / Л.Т. Левчук, В.І Панченко, О.І. Оніщенко, Д.Ю. Кучерюк. К. : Вища школа, 2006. 431 с.
6. Каган М.С. Эстетика как философская дисциплина. Университетский курс лекций. СПб., 1997.
7. Кривцун О. А. Эстетика: Учебник. Москва: Аспект Пресс, 2001. 447с.
8. Эстетика: Учеб. пособие для вузов / А.А. Радугин и др. М: Изд-во ЦЕНТР, 2000. 240 с.
- 9.

9.2. Рекомендована література Базова

1. Бычков В.В. Эстетика. М.: Академический проект, 2009. 464с.
2. Кондрашов В.А., Чичина Е.А. Этика. Эстетика: Учебное. Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. 512с.
3. Лексикон нонклассики. Художественно-эстетическая культура XX века. / Под ред. В.В.Бычкова. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2003. 607 с.
4. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Итоги тысячелетнего развития. В 2 книгах. Книга 2. М.: Фолио, АСТ, 2000. 688с.
5. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Последние века. Книга 1. М.: Фолио, АСТ, 2001. 512с.
6. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Ранняя классика. М.: Фолио, АСТ, 2000. 624с.
7. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. М.: Мысль, 1978. 626с.
8. Никитина И.П. Эстетика. М.: Юрайт, 2012. 688с.
9. Яковлев, Е.Г. Эстетика: Учебное пособие. М. : Гардарики, 2002. 464 с.
- 10.Эко У. История красоты / <https://www.rulit.me/books/istoriya-krasoty-read1673-1.html>
- 11.Эко У. История уродства / https://platona.net/load/knigi_po_filosofii/ehstetika/istorija_urodstva_pod_redakciej_umberto_ehko_perevod_s_ital_a_a_sabashnikovoj_i_v_makarova_e_l_kassirovoj_m_m_sokolskoj/34-1-0-362
- 12.Przewodnik po sztuce / pod red. S.Sproccatiego. Warszawa, 2003.

Допоміжна

1. Крючкова В. Поп-арт, оп-арт, кинетическое искусство / *Модернизм. Анализ и критика основных направлений*. М., 1987. С.234-249.
2. Лосев А.Ф., Тахо-Годи М. А. Эстетика природы. М.: Наука, 2006. 420с.
3. Мамардашвили М. К. Эстетика мышления. М.: Московская школа политических исследований, 2000. 205с.
4. Никитина И.П. Философия искусства. М.: Омега-Л, 2010. 560с.
5. Рейнгардт Л. Отречение от искусства. «Антиискусство» 1960-1970-х годов / *Модернизм. Анализ и критика основных направлений*. М., 1987. С.250-278.
6. Соловьев Вл. Общий смысл искусства. Соч. в 2-х тт. М., 1988.
7. Эко Умберто. Искусство и красота в средневековой эстетике. Пер. с итальянского А П. Шурбелева. СПб.: Изд-во «АЛЕТЕЙЯ», 2003. 256с.
8. Croce Benedetto. Zarys estetyki. Krakow, 1962. 80 s.

9.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.philosophy.ua/>
2. http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/index_philos.php
3. http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/2
4. http://www.philosophy.i-bunin.net/catalog/0/problemyi_filosofii
5. <http://www.rulit.net/series/filosofskoe-nasledie>
6. <http://www.big-library.info/?act=autors&tema=34&subtema=34>
7. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
8. <http://osvita.ua/vnz/reports/culture/10561/>
9. <https://www.youtube.com/watch?v=CbTgv2z9Cv8&list=PLI8m1-2f56vTzHa2CqWpH4Gpl1EdTU1hH&index=1>
10. <https://www.youtube.com/watch?v=79KcIqX6nVM&list=PLI8m12f56vTzHa2CqWpH4Gpl1EdTU1hH&index=7>